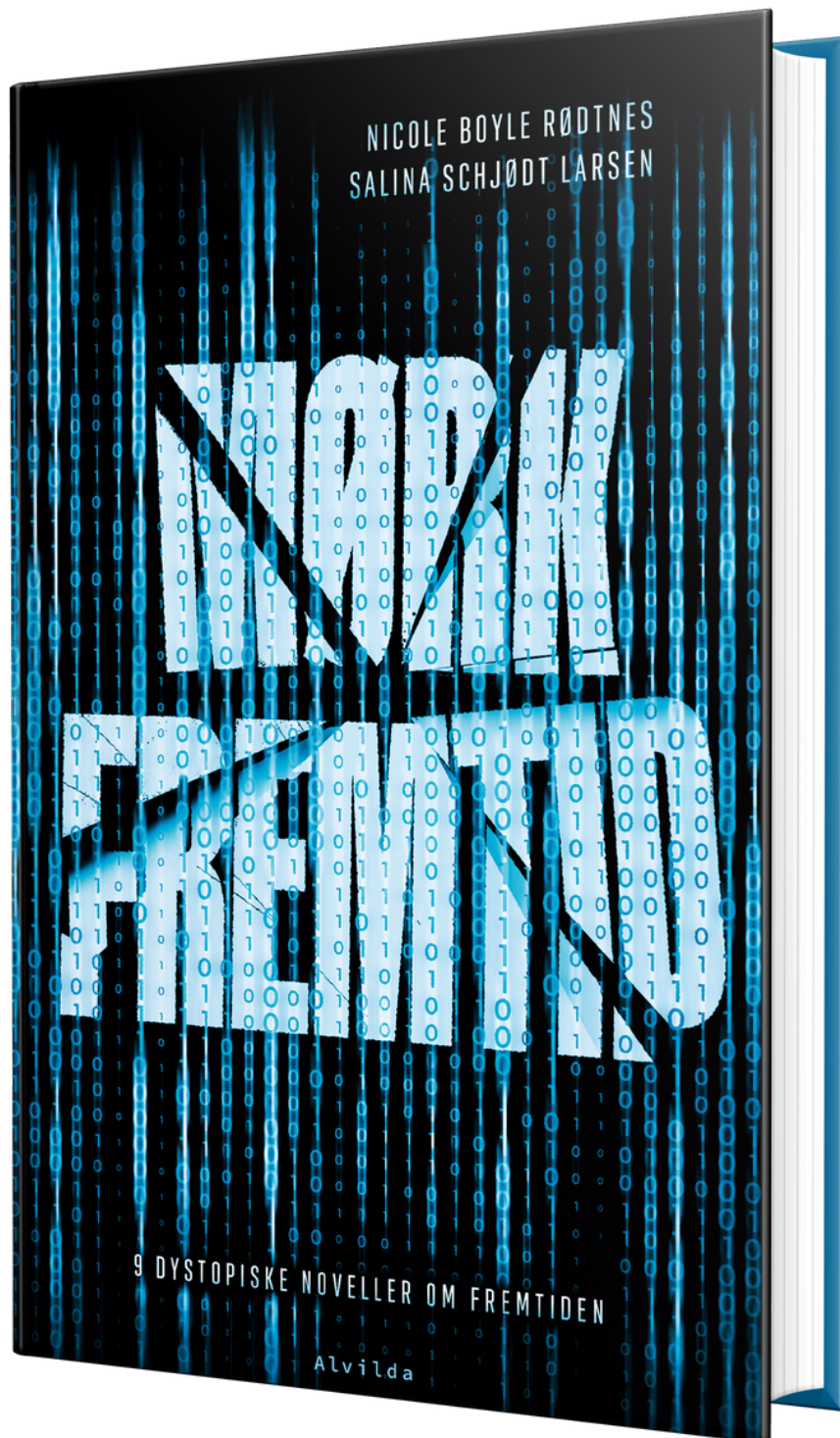

Undervisningsmateriale

Novelleanalyse i udskolingen

“Mørk fremtid” er en dystopisk novellesamling til udskolingen af Nicole Boyle Rødtnes og Salina Schjødt Larsen. Forløbet er udviklet af forlaget.

Intro

I "Mørk fremtid" undersøger forfatterne Nicole Boyle Rødtne og Salina Schjødt Larsen dystre versioner af den nære og fjerne fremtid. Samlingens ni dystopiske noveller dækker temaer som kontrol, ansvar, teknologi og ulighed. Hver novelle er et lille tankeeksperiment, hvor forfatterne bruger novellens korte form til at forestille sig fremtiden. På den måde kaster novellerne også lys over vores nutid.

En novelle er en kort prosatekst, der på ganske få sider fortæller en afrundet historie. Dette gør novelleformen oplagt til at undersøge fremtidsscenerierne i samlingen. Gennem en novelleanalyse kan man spore sig ind på hver novelles tema og budskab. I dette forløb bliver I skarpe på novelleanalysens elementer ved at dykke ned i tre af samlingens noveller.

Læringsmål

Når I har været gennem dette forløb, kan I:

- ... undersøge, analysere og præsentere en dystopisk novelle
- ... finde temaer og budskaber på tværs af novellerne
- ... perspektivere og diskutere novellerne i relation til samfundet

Sådan skal I arbejde

I skal arbejde med novelleanalysens grundelementer **komposition, personskildring, miljø, tid, fortæller** og **sprog**. Dette gøres gennem analyse af tre af samlingens noveller: *Basis-abonnement*, *Mordet på den sidste homo sapiens* og *En perfekt soldat*. Ved hver novelle er der to fokuspunkter. Dermed har I en forståelse for samtlige af novelleanalysens elementer, når I er gennem forløbet. Alle opgaver lægger op til, at I gennem de forskellige analyser kan spore jer ind på novellens **tema** og **budskab**. I sidste opgave er der desuden indlagt en **perspektivering**.

Opgaverne skal laves i læsegrupper på 4-8 personer med afsluttende diskussioner i plenum. Til hver novelle er der et tilhørende arbejdsark.

Som afslutning på forløbet skal I arbejde med en selvvalgt novelle fra samlingen og analysere novellen ved at anvende de redskaber, I netop har lært.

God fornøjelse!

Basis-abonnement

Analysefokus: Personskildring og komposition

Læs novellen sammen i jeres læsegruppe. Del jer derefter op, og fordel følgende personer mellem jer:

Noah

|

Tue

|

Ronja

|

Susanne og Greta

Personkarakteristik

Lav en personkarakteristik af jeres person ved at besvare nedenstående spørgsmål. Find eksempler fra teksten, og notér dem i arbejdsark 1.

1. Hvilke ydre og indre kendetegn har personen?
2. Hvad er personens situation og relation til de andre i novellen?
3. Hvad er personens motivation og mål?
4. Hvorfor er personen vigtig for historien?
5. Skifter sproget, alt efter hvilken person vi følger?
6. På hvilke måder tager eller fralægger personen sig ansvar i novellen?

Præsenter jeres personkarakteristikker for de andre i læsegruppen, så alle får en god forståelse for samtlige personer. Er I enige/uenige i hinandens karakteristikker? Hvorfor?

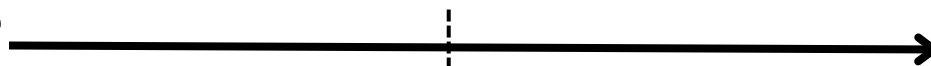
Komposition

Novellens handlingsforløb følger mange forskellige personer over kort tid. Del jer nu op i de mindre grupper igen, og tegn en handlingslinje, der viser, hvad der sker i novellen. Brug disse spørgsmål til at hjælpe jer med at plotte ting ind på handlingslinjen:

1. Hvordan starter og slutter novellen?
2. Hvad er konflikten? Er der vendepunkter?
3. Er handlingsforløbet kronologisk, opbrudt, cirkulært? Er der parallelle handlinger?
4. Hvilke fortælleknæb bruges der til at skubbe handlingen frem?
5. Hvor lang tid spænder handlingen over (fortalt tid)?
6. Er der noget særligt ved novellens layout? Hvilken effekt har det?

In medias res

Frokost

Gå nu sammen i den store læsegruppe igen og sammenlign jeres handlingslinjer. Er I enige/uenige? Hvorfor?

Diskussion i plenum

Brug jeres kendskab til novellens personer og komposition som afsæt til at diskutere følgende spørgsmål sammen i klassen:

1. Er der en hovedperson? Hvis ja, hvem og hvorfor? Hvis nej, hvorfor ikke?
2. Hvem har ansvar for det, der sker i novellen? Hvorfor?
3. Hvad ville du have gjort i deres sted?
4. Er der en skurk i novellen? Hvem og hvorfor?
5. Hvad kan personernes situation og handlinger fortælle jer om det samfund, novellen udspiller sig i? Hvilke tråde kan I trække til vores eget samfund?
6. Hvad synes I, novellens budskab er?

Navn: _____

Arbejdsark 1: Personer

Situation

Ydre og indre karaktertræk

Relationer

Sprog

Hvad gør personen?

Hvorfor gør personen sådan/motivation?

Mordet på den sidste homo sapiens

Analysefokus: Miljø og tid

Læs novellen. Læg især mærke til, hvor novellen foregår. Derefter skal I lave en miljøkarakteristik ved at besvare spørgsmål i jeres læsegrupper.

Det fysiske miljø

1. Hvad kendetegner Gustavs hjem? Hvilke ting er der i og omkring hjemmet?
2. Hvad kendetegner stedet, hvor John befinder sig?
3. Hvordan adskiller stederne sig?

Noter de ting, som I lægger særligt mærke til ved de fysiske omgivelser, på arbejdsark 2 i kolonnen "Omgivelser".

Omgivelsernes betydning

Miljøbeskrivelser i noveller har ofte en betydning. Mens I diskuterer resten af spørgsmålene, skal I udfylde kolonnen "Omgivelsernes betydning" på arbejdsark 2. Her skal I notere, hvilken betydning eller symbolik, tingene, I noterede i den første kolonne, har for historien.

Det sociale miljø

1. Hvordan er det sociale miljø, og hvordan påvirker det Gustav?
2. Hvordan bruges miljøet til at sige noget om personernes personlighed og baggrund? Hvad fortæller kaffemaskinen eksempelvis om Gustav?
3. Hvad er relationen mellem Gustav og John?
4. Var Johns handling barmhjertig eller ond?
5. Hvad får vi at vide om samfundet og verden uden for Gustavs hjem?

Tid

1. Hvilken tid foregår novellen i?
2. Hvilke ting i miljøbeskrivelsen siger noget om tiden?
3. Er tiden vigtig for historien? Hvorfor?

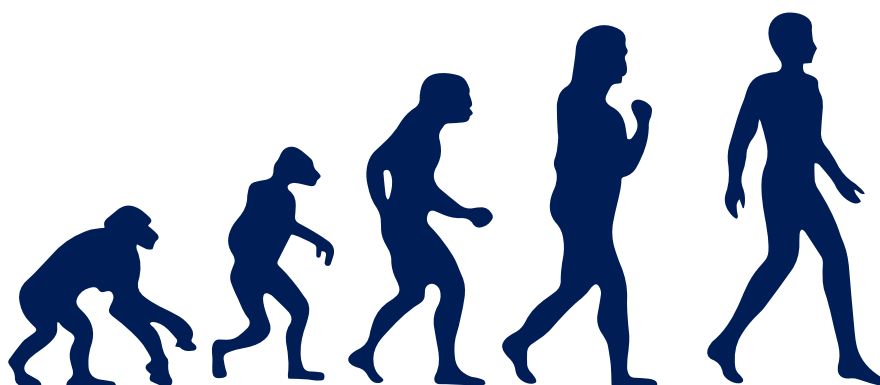

Miljø som plotgreb

1. Har omgivelserne en bestemt symbolik for historiens handling?
2. Hvad afsløres i slutningen af novellen om Gustavs hjem? Hvordan blev slutningen forudgrebet i miljøbeskrivelserne?

Forudgreb: Når noget i starten af novellen hentyder til, hvad der kommer til at ske senere hen i plottet. Kaldes også *foreshadowing*.

Diskussion i plenum

Vælg nu en fra gruppen, som over for resten af klassen præsenterer en af de ting, I har noteret på arbejdsark 2. Fortæl, hvorfor I har valgt netop denne ting, og hvorfor I synes, den er vigtig for novellen. De andre grupper må gerne supplere, så det udvikler sig til en fælles diskussion.

Omgivelser	Omgivelsernes betydning
Kaffemaskinen	

En perfekt soldat

Analysefokus: Fortæller og sprog

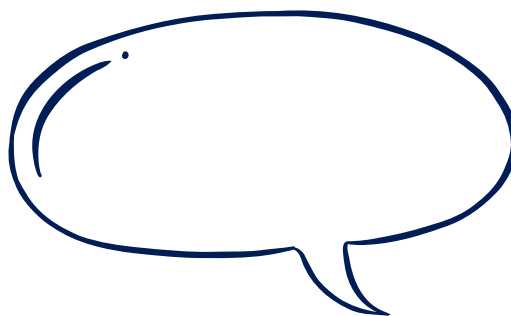

Nærlæs novellens første afsnit i læsegrupper frem til “Få mig væk!” nederst på side 57.

Drøft disse spørgsmål gruppevis:

- **Hvem** beretter? Læg mærke til, hvilke pronominer der bruges hvornår. Er der tale om en 1.-, 2.- eller 3.-personsfortæller? Indre eller ydre synsvinkel? Hvilke tanker og handlinger tilhører hvem? Er det tydeligt fra start, hvem der beretter?
- **Hvorfra** berettes der? Hvor er vi? Hvorfor er vi der? Er det virkeligt? Sker der et skift?
- **Hvorfor** berettes der sådan? Hvilken effekt har det for historien, at man som læser er usikker på, hvem synsvinklen ligger hos? Er der en tydelig opdeling mellem jeg’et og soldaten? Hvorfor/hvorfor ikke?

Læs nu novellen færdig. Er I blevet klogere på fortælleren? Har I rettelser eller noget at tilføje til jeres svar på ovenstående spørgsmål?

Sproget i en novelle kan ofte forbindes med fortælleren. Diskutér i grupper:

1. Hvad kendetegner novellens sprog? Hvilke ord og udtryk bider I mærke i?
2. Hvordan hænger sprogbrugen sammen med fortælleren?
3. På hvilken måde blandes krigssprog og computersprog i novellen? Og dansk og engelsk? Find eksempler. Hvilken effekt har det?
4. Tim og soldatens stemmer smeltede sammen i starten. Bliver deres stemmer mere adskilte? Hvilken effekt har det?
5. Hvilket skift kan I spore i måden, Tim omtaler soldaten på i novellens forløb?
6. Hvorfor bliver Tim kaldt soldatens “dukkefører”?

Diskussion i plenum

Diskuter i klassen, hvordan I tolker novellen. Hvilke temaer lægger jeres analyse af novellens fortælleforhold og sprog op til?

I kan vælge at benytte arbejdsark 3 til at arbejde videre med en perspektivering af novellens tema om flygtningekrisen.

Flygtningekrisen

Flygtningekrisen er ét af de centrale temaer i novellen *En perfekt soldat*. Flygtningekrisen var på alles læber i 2015, hvor 1,2 mio. mennesker krydsede Middelhavet i forsøget på at nå til Europa. Der er fortsat mange mennesker på flugt fra krig verden over, men krig kan virke langt væk fra Danmark. Her er det tætteste, mange af os kommer på krigens blodsudgydelser, fiktive film og krigsspil, som man let kan slukke for. Men i novellen kommer krigen og dens ofre helt tæt på og sætter vores ansvarsfølelse og empatiske evner på prøve.

I plenum i klassen skal I nu diskutere novellen i relation til flygtningekrisen. Hvilke moralske og etiske dilemmaer opstiller novellen – både i relation til flygtninge og i relation til underholdning som krigsspil?

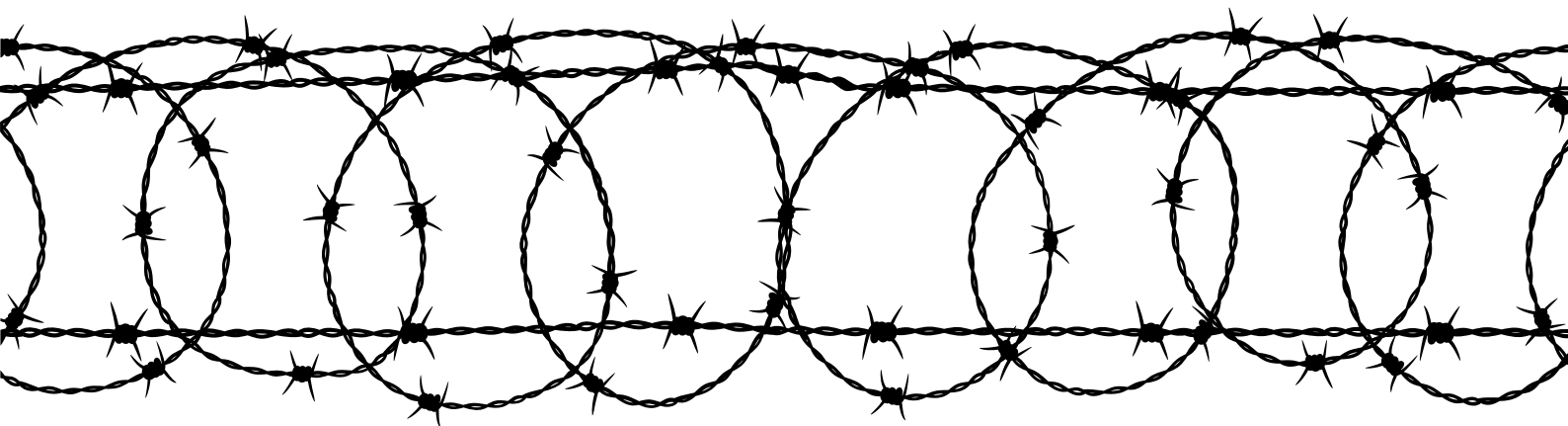
Interaktivt spil om flygtninge

I novellen bruges computerspil som et redskab til manipulation. Men computerspils interaktive lag muliggør, at spilleren kan sætte sig i andres sted og bedre forstå mennesker, som ikke ligner en selv.

Du skal nu spille et spil, hvor du kommer tæt på livet som flygtning. **Red Barnet** har udviklet det interaktive dilemmaspil **Flygtningene Kommer**. I spillet kommer du tæt på flygtningedrengen Farhads asylsag og skal tage stilling til seks dilemmaer om hans liv i Danmark.

<https://dilemmaspil.com/flygtningene-kommer/>

Yderligere info om og materiale til spillet kan findes her:

<https://www.dilemmademokratiet.dk/flygtningene-kommer/>

Afsluttende opgave

I har nu trænet jeres analytiske evner og har helt styr på følgende:

- personskildring
- miljø
- fortæller
- tema
- komposition
- tid
- sprog
- perspektivering

Analysér en selvvalgt novelle

I skal nu prøve kræfter med jeres analytiske værktøjskasse. Vælg selv en af de andre noveller fra "Mørk fremtid", og lav en analyse af den. Dette kan enten gøres individuelt eller i jeres læsegrupper. Overvej følgende:

1. Hvilke analyseredskaber er relevante for lige netop denne novelle og hvorfor?
2. Hvilke temaer og budskaber kommer I frem til via jeres analyse?
3. Hvordan hænger novellens tema sammen med resten af samlingen? Hvilke fællestræk har novellerne, og hvordan adskiller de sig?
4. Hvorfor har I valgt lige netop denne novelle?

Jeres lærer vil fortælle jer, om I skal præsentere jeres analyse for klassen i et oplæg eller aflevere den skriftligt.